

Skupni proračun za leto 1894. je kazal:

Dohodkov	147.92 milijonov gl.
Stroškov	147.92 " "

Prebitka . . . . . —

Stroški so bili za:

C. in kr. ministerstvo zunanjih reči	3.73 mil. gl.;
c. in kr. državno vojno ministerstvo	142.03 " "
c. in kr. državno finančno ministerstvo	2.16 " "

Državnega dolga je bilo leta 1893.:

Skupnega državnega dolga	3135 mil. gl.;
posebnega avstrijskega državnega dolga	1230 " "
posebnega ogerskega državnega dolga	2218 " "

(Dalje prih.)

Martin in Jera.

(J. Ravnikar.)

Šestnajsto poglavje.

Otroci, odkrite se, pri smrtni postelji smo.

Gašperetov Jurij je sedel s svojimi štirimi otroci v hiši. Pred tremi meseci mu je umrla žena, in zdaj leže mati na smrtni postelji ter mu ravno reko:

„Poišči še kako reč, da me pokriješ, ker me zebe.“

„Precej, precej, mati, samo potrpite, da ugasne ogenj v peči.“

Mati: Imaš še kaj drv, Jurij? Menim, da ne; ali radi mene in otrok ne moreš v hosto. O, sin moj, samo za nadlego sem ti.

Jurij: Ne govorite tako, moja mila mamica! Vi mi niste prav nič nadležni. Moj Bog, moj Bog! Samo da vam zamorem vse storiti, česar potrebujete! Vi trpite lakoto in žejo — in vender ne tožite. To mi rani srce, mamica moja!

Mati: Ne žalosti se, Jurij. Nisem baš hudo bolna, hvala Bogu! Bog mi pomore kmalu, a blagoslov moj te bode obdaroval za trud, ki ga imaš z menoj.

Jurij: Oj, mati, revščina moja me še ni nikoli tako pekla, kakor sedaj, ker vam nimam ničesar dati, niti vam ne morem pomagati. Oh, Bog moj! Tako bolni in bedni, pa morate z menoj vred trpeti pomanjkanje.

Mati: Kadar je človek blizu groba, takrat ne potrebuje mnogo na zemlji, ali tisto malo, kar mu je še treba, daje mu Oče nebeški. Hvala mu, Jurij! On me krepeča še zadnje trenutke mojega življenja.

Jurij: (briše solze). Mari mislite, mati, da ne bodete nič več zdravi?

Mati: Nikdar več, Jurijče moj!

Jurij: Moj Bog!

Mati: Pomiri se, Jurij! Preselim se v boljši kraj.

Jurij: (iht) Oj, moj Bog, moj Bog!

Mati: Potolaži se, Jurij! Ti si bil veselje moje mladosti in tolažba moje starosti, zato bodi Bogu hvala! Tvoje roke zatisnejo skoro moje oči. Jaz pa pojdem k ljubemu Bogu ter bodem molila zate — in godilo se ti bode vedno dobro. Misli na me, Jurij! Vse trpljenje in vsa žalost tega sveta dé človeku dobro, kadar je to prestal. Mene umiruje in me dela srečno v vsem, kar sem prestala hudega in kar sem užila dobrega in veselega v svojem življenji. Zahvaljujem Boga za ugodno okrepčavo v svojih mladih letih; a kadar plod življenja v jeseni dozoreva in kadar se drevo z odpadanjem listja pripravlja na zimsko spanje, takrat so bridkosti človeku svetinje, veselje in ugodnosti pa samo sanje. Misli na me, Jurij, pa bodeš zadovoljen pri vseh svojih nadlogah.

Jurij: Oh, mati, ljuba moja mati!

Mati: Zdaj pa še nekaj, Jurij!

Jurij: Kaj pa, mamica?

Mati: Nekaj mi od včera namreč kakor kamen teži srce. Moram ti povedati.

Jurij: Kaj je za Boga! Draga mati?

Mati: Videla sem včera, kako se je mali Jurijče skrtil za mojo postelj ter jedel pečen krompir, ki ga je jemal iz svojega žepa. Dajal ga je tudi bratoma in sestri in vsi so jedli skrivaj, Juraj. Ta krompir ni bil naš, ker inache bi ga bil mali del na mizo ter brata in sestro poklical glasno, da jesta ž njim; ponudil bi ga bil tudi meni, kakor je to storil že tisočkrat. Napravil mi je vedno veselje, kadar je prišel s kako rečjo v roki ter mi rekel prijazno: „Stara mamica, nate, vzemite in jejte tudi vi!“ Oh, sin moj, ako ta moj ljubček postane tat — Oh, Jurij, Jurij, kako strašno me muči ta misel že od včera! Kje je? Pokliči mi ga, da govorim ž njim.

Jurij: Oh, jaz nesrečnež! (Teče iz sobe, poišče dečka ter ga pripelje k materini postelji). Mati se sklonijo z največjo muko po konci — zadnjikrat v postelji; obrnejo se proti dečku, primejo ga za obe roki ter nagnejo nanj glavo.

Mali zajoka glasno: „Kaj bi radi, stara mama? Saj še vender ne umrjete? Ne umrite, ljuba mama, ne umrite!“

Stara mati odgovore s slabotnim glasom: „Jurijče moj! Jaz umrjem kmalu.“

„Jezus, Marija! Mamica draga, ne smete umreti!“ zavpije mali. Bolnica diše težko, mora zopet leči.

Deček in oče točita grenke solze.

Mati pa si opomorejo kmalu in nadaljujejo: „Zdaj mi je malo boljše, ker ležim.“

Mali pravi na to: „Kaj ne, stara mamka, zdaj ne bodete umrli?“

Mati: Ne govori tako, ljubo moje dete! Jaz umrjem rada, ker pridem k ljubem Očetu v nebesih.

Če bi ti vedel, Jurijče, kako se veselim k njemu priti, ti bi se potem ne žalostil tako.

Jurijče: Ako umrjete, mamica, grem potem tudi jaz z vami.

Mati: Ne tako, Jurijče, ti ne umrješ z menoj, ti bodeš, ako da Bog, živel še dolgo; bodi pa vedno dober in pošten; kadar pa se postarajo tvoj oče, takrat jim bodi v pomoč in tolažbo! Kaj ne, Jurijče, ti ostaneš vedno ubogljiv in dober ter storiš le to, kar je prav in pošteno? Obljubi mi to, ljubi moj!

Jurijče: Bodem, bodem, stara mama! Zmirom bodem ubogal očeta ter storil tako, kakor je prav in pošteno.

Mati: Jurijče! Oče, h kateremu grem, vidi in čuje vse, kar delamo in kar obetamo. Kaj ne, Jurijče, ti to veš in ti to tudi veruješ?

Jurijče: Da, stara mama, jaz to vem in verujem.

Mati: Zakaj pa si včeraj za mojo posteljo skrivaj jedel krompir?

Jurijče: Odpustite mi, mama! Tega ne storim nikoli več; verujte mi nikdar več!

Mati: Morebiti si ga ukradel?

Jurijče: (joka). Sem — sem — mama!

Mati: Kje si ga ukradel?

Jurijče: Pri zi-zi-zidarju.

Mati: Moraš precej k njemu, ter prosi ga, da ti odpusti.

Jurijče: Za Boga, stara mama, ne smem, ne morem!

Mati: Moraš, Jurijče, da vprihoduje tega ne storiš nič več, brez vsakega izgovora moraš tja! Bog ne zapusti nikogar; zavoljo tega ne smeš nikoli tujega dotikati se, če si lačen. Oh, Jurijče, ako si že lačen, pa nimaš ničesar, zaupaj samo v ljubega Boga, a ne kradi nikdar več.

Jurijče: Stara mama, ljuba mama! Nikoli več ne bodem kradel, četudi sem še tako lačen, nikdar več ne bom kradel!

Mati: Tako je prav! Blagoslovi naj te ljubi Bog! Nanj zaupam — in ta naj te varuje do smrti, ljubi moj vnuk! Objame ga, pritisne na svoje prsi ter mu jokaje reče: Potrebno je, da greš k zidarju, ter ga prosi, da ti prizanese! Jurij, sin moj! Idi tudi ti z njim, pa reci zidarjevim, da jih tudi jaz prosim odpuščenja in da mi je žal, da jim ne morem škode povrniti; povej jim, da bom prosila Boga, da jim

blagoslovi ono, kar še imajo. Hudo mi je pri srci, ker vem, da so tudi oni revni. In končno, veš sam prav dobro, kako bi se jim godilo pri tolikem številu otrok, ako bi zidarica ne delala neumorno dan in noč? Kaj ne, Jurij, ti mu pomagaš z veseljem nekaj dnij pri delu, samo da se mu poplača škoda?

Jurij: Oh, moj Bog! To storim od srca rad, draga mati! To izgovorivši, potrka zunaj na okno starešina. (Dalje prih.)

K šolski higijeni.

(Dr. Iv. Borštnik.)

IV.

(Dalje.)

Kaj naj stori šola proti tej žalostni prikazni, s čim naj se ubrani teh žalostnih nasledkov, ki se ji očitajo? Ali naj zmanjša zahteve do učeče se mladine v šoli? Tega nikdar, to bi bilo začetek nazadavanju in to bi se maščevalo nad narodom, ki bi hotel kaj takega poskusiti: prišli bi takoj drugi, bolj naobraženi in ga podjarmili, vzemši mu obrt, trgovino in vse, s čemur si more pridobiti sredstva za existenco, kot se to godi pri nas Slovencih. Premala naobrazba je kriva, da mi nimamo svojega narodnega premoženja, da nas tuj kapital izsesava! Ne popustiti, napredovati moramo že v elementarni izobrazbi, vendar tako, da život pri tem ne trpi. Pri tem so nam sijajen vzgled Norvežani, katerih narodna naobrazba prekosi morda vse evropejske narode, in Angleži. Če se ozremo na njih šole, na veleume norveške v pesništvu, znanosti i. dr., in jih primerjamo s številom naroda, moramo občudovati ta narod, živeč tako daleč na severu, imajoč tako jednostransko izražene pogoje za življenje — in vendar koraka vedno naprej po poti napredka! Ljudska naobraženost, naobraženost pridobljena v šoli in potem v poznih letih, kolikor mogoče pod vodstvom učitelja, vpliva pri njih mogočno na materijelno stanje, na kulturo, na politiko. Povsod se vidi, da tu biva čvrst narod, sami kremen — značaji, in poročila o storthing-delovanju v pretečenem letu so nam pokazala, da je prav za prav naš parlament z vsemi poslanci vred prava ničla v primeri z norveškim storthingom! To stori narodna naobrazba, ljudska šola. Na učiteljih je, da v kolikor prej mogoče to pri nas dosežejo, in na deželi in državi je ležeče, da jim da za to potrebna sredstva! Če se potem ne bo od jutra do večera trdilo otroku, da mora paziti, da dobi dobro spričevalo, ampak se mu pokazalo večje in lepše zmotre v družbi, morda se mu tudi vzbudi veselje do učenja, in samomori radi teh stvarij ponehajo. Vendar tu je treba na celi črti